

» **Η διαπραγμάτευση** που κορυφώνεται αυτές τις ημέρες ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και τους «θεσμούς» υπερβαίνει το ελληνικό πρόβλημα. Πέρα των όσων γίνονται αντιληπτά διά γυμνού οφθαλμού, η συζήτηση που διεξάγεται -με το εκρηκτικό κοκτέιλ των εκβιασμών, των διλημάτων και των απειλών- σχετίζεται με τα οικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα ανά την υφήλιο. Αφορά συνασπισμούς κρατών και τη διαμόρφωση ενός πολυκεντρικού κόσμου.

Είναι βέβαιο ότι η κρισιμότητα της πολιτικής και οικονομικής συγκυρίας που διανύουμε πρόκειται να καθορίσει το μέλλον της Ε.Ε., της Ευρώπης και του κόσμου τα επόμενα χρόνια.

Η ενοποίηση της αθλιότητας

Πολλές και διαφορετικές ήταν πάντα οι διαχωριστικές γραμμές στο ευρωπαϊκό έδαφος, που εκτείνεται από τον Καύκασο έως τη Μεσόγειο και τον Ατλαντικό Ωκεανό. Τέτοιες που, για χρόνια, τείχην υψώνονταν ανάμεσα στα έθνη, παρά τα κοινά πολιτιστικά, ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία, κάνοντας την ευρωπαϊκή Ιστορία να είναι Ιστορία των διαρκώς μεταβαλλόμενων συνόρων. Κυρίως του συνόρου εκείνου που διαχώριζε τη Δύση από την Ανατολή.

Σήμερα η ευρωπαϊκή συνένωση δεν είναι τίποτε άλλο παρά ενοποίηση της αθλιότητας. Στην εξουσία βρίσκονται ο μονοπωλιακός καπιταλισμός, ο ιμπεριαλισμός και οι συνάδουσες ιδεολογίες της παγκοσμιοποίησης και του μεταμοντερνισμού που πλαισιώνουν τις ιδεολο-

Η Ευρώπη (και η Αριστερά) σε κρίσιμη καμπή

ΤΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΖΑΓΑΡΑ

γίες των ευρωπαϊκών λαϊκών μαζών. Η εικόνα της Ε.Ε. είναι εικόνα ενός κόσμου που θρυμματίζεται και αφήνει τα συντρίμια του πάνω στις ανθρώπινες σάρκες. Κανείς δεν είναι σε θέση να υποστηρίξει πως η Ε.Ε. αποτελεί πολιτική οντότητα ή πολιτισμική ενότητα. Επίσης η επίκληση μιας ευρωπαϊκότητας και μιας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας μοιάζει τουλάχιστον αυθαίρετη.

Στο κοινό μας σπίτι συστεγάζονται η φτώχεια, ο ρατσισμός, η ξενοφοβία, η ανεργία, ο εθνικισμός, ο τρόμος, ο θρησκευτικός φανατισμός, η τραπεζοκαούνωση, η υπερκατανάλωση και ο συνωστισμός των μεγαλουπόλεων.

Στον αστερισμό του οικονομισμού

Η προσπάθεια της ευρωπαϊκής ενοποίησης, με την ΕΟΚ αρχικά και μετά με την Ε.Ε., είναι αποτέλεσμα αποκλειστικά οικονομικών διαδικασιών. Ένας ακραίος οικονομισμός καθορίζει το πλαίσιο λειτουργίας των κοινοτήτων εξοβελίζοντας εξ αρχής το κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό στοιχείο.

Η ευρωπαϊκή πραγματικότητα συνεχίζεται να διαμορφώνεται μέσα από διαδικασίες που βρίσκονται στον αντίποδα της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και του σεβασμού της ποικιλομορφίας των τοπικών ιδιαιτεροτήτων.

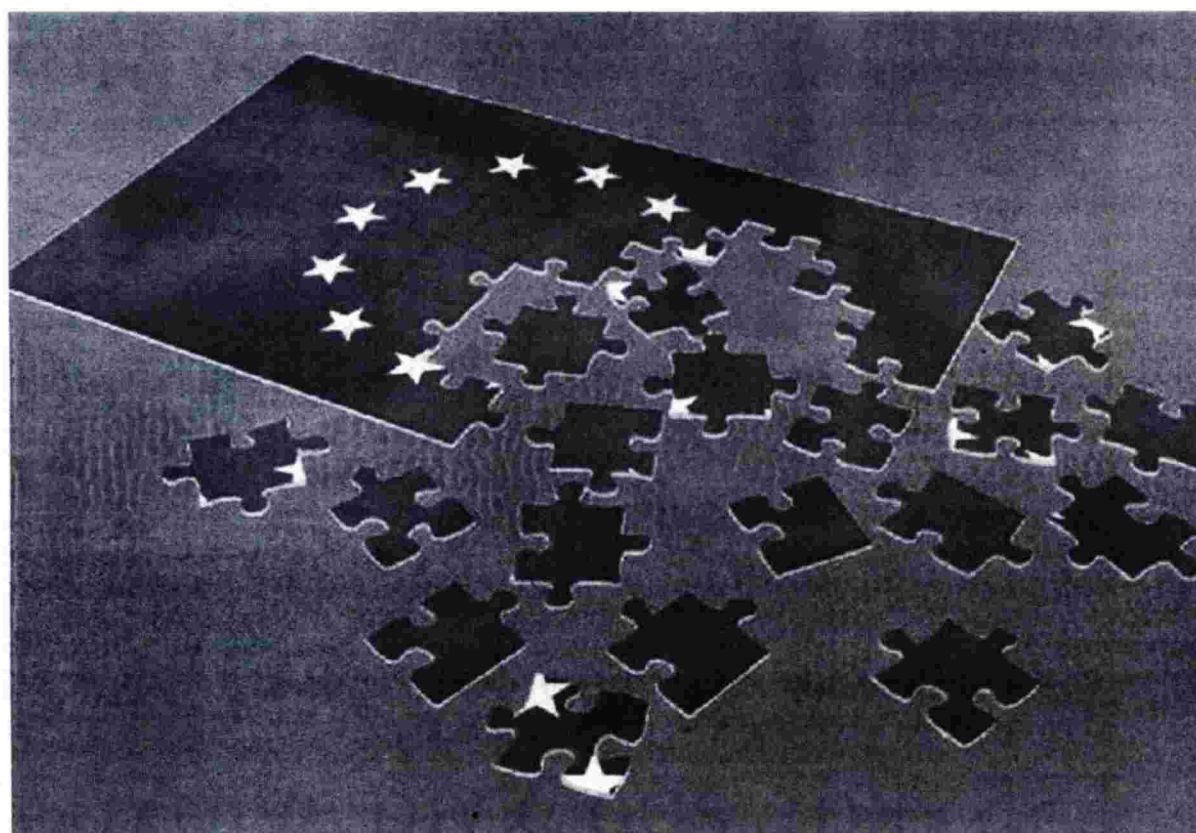
Τα πρωτεία και οι προτεραιότητες ανήκουν στην οικονομία, τις αγορές, τις τράπεζες, τις επιχειρήσεις και τους αριθμούς. Στο πλαίσιο αυτό φτιάχτηκε το ευρώ, όχι για να δημιουργήσει μια κοινή - συλλογική ευρωπαϊκή ταυτότητα (πώς θα μπορούσε άλλωστε, ένα νόμισμα να πετύχει κάτι τέτοιο), αλλά για να παίζει το Νόλο του στο παζάρι της Ε.Ε., όπου τον τόνο δίνουν οι ντιρεκτίβες των Βρυξελλών, τα Γιούρογκρουπ και οι σύνοδοι κορυφής.

Η γλώσσα των λογιστηρίων γίνεται κυρίαρχη. Μεταφέρεται έξω από τις αίθουσες των συνεδριάσεων των τεχνοκρατών, γίνεται κοινή πεποίθηση και στοιχείο της καθημερινότητάς μας. Αποτελεί εξάλλου κι αυτό στοιχείο των αυστηρών περιγραμμάτων συμπεριφορών που υπαγορεύουν ο νέος τρόπος ζωής, η εικόνα, τα μίτια, η μόδα και η πληροφόρηση.

Υπερκράτος χωρίς λαό

Στην ιστορία συγκρότησης της Ενωμένης Ευρώπης ζητούμενο δεν υπήρξε ποτέ η συγκρότηση ενός «ευρωπαϊκού λαού».

Στους πολίτες δεν διατέθηκε ποτέ χώρος. Μονάχα οι άχρωμες ευρω-

κλογές, με χαρακτήρα συμμετοχής α λα Γουροβίζιον, δόθηκαν και τα πολιτιστικά πανηγυράκια με τις πολιτιστικές πρωτεύουσες. Κι όταν ορισμένοι ευρωπαϊκοί λαοί ρωτήθηκαν για την επικύρωση του Μάαστριχτ ή του ευρωσυντάγματος, με την άρνησή τους παράγιο να ανατινάξουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Πουθενά ίσως στον κόσμο -πέρα από δικτατορίες και αυταρχικά καθεστώτα- δεν υπάρχουν πολιτικά όργανα που δεν εκλέγονται, δεν ελέγχονται και δεν λογοδοτούν όπως συμβαίνει με τα κεντρικά όργανα της Ευρώπης. Μία ελίτ διαχειρίζεται το νόμισμα, την εργατική δύναμη και τους θεσμούς. Μια Ε.Ε. σχεδιασμένη σε οθόνες ηλεκτρονικών υπολογιστών, χωρίς υποκείμενο, χωρίς υπερεθνικότητα, χωρίς οικουμενική ιδεολογία, είναι παρούσα και προγραμματίζει με στατιστικά και οικονομικές προβλέψεις τις ζωές των ανθρώπων.

Κι αν στο παρελθόν υπήρχαν ιδεολογικά ρεύματα και άνθρωποι που αγωνίστηκαν με πείσμα και έμπνευση για μια διεθνιστική πολιτική και αξίες που υπερέβαιναν τη σύγχρονη βαβυλωνία, χάθηκαν μεταξύ του ατομικισμού, του κέρδους, της προσωπικής ευδαιμονίας και της παθητικότητας. Εξαφανίστηκαν μέσα σε ένα πεδίο ετερογένειας και σκληρών ανταγωνισμών που διασπούν τα υπαρκτά εθνικά σύνολα και τις ιστορικές κρατικές συγκροτήσεις.

Το όλο ζήτημα όμως δεν είναι γεωγραφικό. Το θέμα είναι η οικονομία των ισχυρών και πώς αυτή μετριέται σε παγκόσμιο επίπεδο. Με βάση την εκδοχή της ισχύος εδώ και

χρόνια φαινόταν ότι οδηγούμαστε σε μια Ευρώπη γερμανική ή μια Ευρώπη χωρίς Γερμανία. Φαίνεται πως κερδίζει το πρώτο σενάριο.

Όσο για την «Ευρώπη των λαών», στην πραγματικότητα δεν αποτέλεσε ποτέ ευρείας αποδοχής κοινωνικό αίτημα. Δεν υπήρξε ζητούμενο για κάποιο πανευρωπαϊκό πολιτικό και κοινωνικό κίνημα. Αντίθετα, ήταν περισσότερο μια θεωρητικού τύπου έμπνευση, ενώ ο δημοκρατικός σοσιαλισμός, που περιείχε στη θεωρητική του φαρέτρα το παραπάνω αίτημα, πητήθηκε.

«Ιστορίες τελειωμένες, ιστορίες χωρίς τελειωμό»

Καθημερινά τα κυρίαρχα ΜΜΕ ισχυρίζονται ότι η προοπτική ενός «συμβιβασμού» με τους εταίρους αποτελεί μονόδρομο. Παρά την ιδεολογική φόρτιση που περιέχει η έννοια «συμβιβασμός», δεν είναι απαραίτητως αρνητική. Στην παρούσα όμως φάση δεν μιλάμε για κάποιου είδους «έντιμο συμβιβασμό», στον οποίο και οι δυο πλευρές κάτι θα χάσουν και κάτι θα κερδίσουν. Το αντίθετο. Μιλάμε για συμφωνία με διάθεση, εκ μέρους των εταίρων, υποταγής και ταπείνωσης του ελληνικού λαού.

Όλο αυτό το διάστημα η Αριστερά, όμως, δεν κατόρθωσε, σε σύνθετα ζητήματα όπως αυτό της δομής της Ε.Ε. ή της Ευρωζώνης, να απαντήσει επί της ουσίας και να θέσει τον δάκτυλο επί τον τύπον των ήλων. Βρήκε προγράμματα απλοϊκά για να πατήσει ή να οχυρωθεί πίσω από στείρους αρνητισμούς.

Και τώρα; Το βέβαιο είναι πως η κυβέρνηση δεν μπορεί να παραδώ-

σει την κοινωνία στους ευρωκράτες ούτε να αφήσει τον εφιάλτη των δόσεων να συνεχίζεται.

Το θέμα για την Αριστερά -κι εκεί θα κριθεί το μέλλον του τόπου και της ίδιας- είναι να κατορθώσει να δει τα πολλαπλά ενδεχόμενα, τα παράδοξα και τις τομές, τις ανατροπές, τις εστίες που ανθίστανται, τις ανατροπές, τις εκπλήξεις, τα κενά και τις αποσυνθέσεις, ώστε να προφέρει να χαράξει δρόμους εκτός της λαϊμπόμου που της έχουν στήσει.

Η σκέψη της δεν μπορεί να είναι δογματικά προγραμματική ούτε μπορεί να συλλαμβάνει την πραγματικότητα με όρους που της υπαγορεύουν άλλοι.

Και η Ευρώπη;

Μπαίνουμε σε μια νέα φάση, με χαρακτηριστικά πολύ διαφορετικά σε σχέση με την προηγούμενη, σε μια φάση κοινωνικής αστάθειας και με απροσδιόριστους ακόμη τους συσχετισμούς δυνάμεων.

Παρά τις διαβεβαιώσεις πολλών ότι η Ιστορία έχει προδιαγράψει τους νικητές και τους ηττημένους, η σχέση κεφαλαίου - εργασίας και η πάλη των τάξεων είναι αυτή που καθορίζει την ιστορία και τα πράγματα σε μακροϊστορικό επίπεδο.

Οι ευρωπαϊκοί λαοί και τα εθνικά κράτη δεν έχουν μετατραπεί ολοσχερώς σε στρατιωτικές περιφέρειες με συντετισμένους και νεκρωμένους πολίτες. Έχουν μέσα τους μεγάλες ιστορικές παρακαταθήκες και δυνάμεις πολιτισμού, αξιών και αλληλεγγύης που μπορούν να αναδείξουν μια διαφορετική Ευρώπη.

Είναι βέβαιο πως το μέλλον της ευρωπαϊκής ενοποίησης, όπως το προδιαγράφουν οι ισχυροί της, είναι βγαλμένο από Οργουελικό μυθιστόρημα.

Η επιλογή για παραμονή στην Ευρωζώνη με πολιτικές λιτότητας δεν μπορεί να αποτελεί λύση για μια αριστερή κυβέρνηση. Ακόμη κι αν αυτή τίθεται με όρους εκβιαστικούς για το μέλλον της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Βασική οδός δεν υπάρχει. Η ευρωπαϊκή εθνογένεση θα προκύψει μέσα από μια μακρά και επίπονη διαδικασία συγκλίσεων, προσμείξεων, επικοινωνίας, κοινών αγώνων και δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας. Η πορεία αυτή αποτελεί μονόδρομο, αφού η άλλη, των τεχνοκρατών, των τραπεζιτών και των οικονομικών συμφερόντων, οδηγεί στην καταστροφή.

Η Ευρώπη, για να υπάρξει πραγματικά ενωμένη, είναι καταδικασμένη να πορευτεί κάτω από τη σημαία της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας. Και βεβαίως αυτός ο δρόμος δεν μπορεί παρά να είναι υπόθεση της Αριστεράς και του νέου σοσιαλισμού.

Η εικόνα της Ε.Ε. είναι εικόνα ενός κόσμου που θρυμματίζεται και αφήνει τα συντρίμια του πάνω στις ανθρώπινες σάρκες. Κανείς δεν είναι σε θέση να υποστηρίξει πως η Ε.Ε. αποτελεί πολιτική οντότητα ή πολιτισμική ενότητα

Η ευρωπαϊκή πραγματικότητα συνεχίζει να διαμορφώνεται μέσα από διαδικασίες που βρίσκονται στον αντίποδα της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και του σεβασμού της ποικιλομορφίας των τοπικών ιδιαιτεροτήτων